

Förvaltningens yttrande avseende budgetdirektivet 2026

Vård- och omsorgskontoret

Innehållsförteckning

1 Mål, uppdrag och indikatorer	3
2 Driftbudget.....	5
3 Taxor och avgifter	11
4 Investeringsplan.....	12
5 Driftkonsekvenser av en investering.....	12

1 Mål, uppdrag och indikatorer

Övergripande kommentarer

Budgetdirektivet innehåller inga föreslagna förändringar för Socialnämndens verksamheter. Förvaltningen har ändå kommentarer till ett urval av uppdrag och indikatorer samt ett par övergripande medskick:

Budgeten anger ramen för helheten

Förvaltningen konstaterar att såväl mål som uppdrag behöver tolkas utifrån den budgetram som fullmäktiges planeringsramar anger för socialnämndens verksamheter.

Nationell styrning påverkar lokal inriktning

Omställningen till ny socialtjänstlag anger under kommande år inriktningen för stora delar av utvecklingsarbetet för socialnämndens verksamheter. Detta påverkar även ur vilket perspektiv verksamheterna tar sig an den lokalpolitiska styrningen. Den verksamhetsnära dialogen mellan socialnämnden och förvaltningen under försommar och höst 2025 blir, liksom under år 2026, därför extra viktig så att utvecklingsarbetet lokalt blir en naturlig del av omställningen till den nya lagstiftningen.

Framflyttade positioner ska för varje socialtjänst i Sverige göras inom följande områden:

Förebyggande
Brottsförebyggande
Lätt tillgänglig
Insatser utan individuell behovsprövning
Planera insatser
Kunskapsbaserad
Barnrättsperspektiv
Jämställda och jämlika levnadsvillkor
Värdigt liv, känna välbefinnande

Agenda 2030

Förvaltningen ser att de angivna målen, som särskilt rör socialnämnden, passar in i de globala målen, med fokus på god hälsa och välbefinnande, fredliga och inkluderande samhällen och minskad ojämlikhet.

Kommentarer mål 3 Vård, stöd och omsorg med kvalitet

Uppdrag nr 17: Vidareutveckla det förebyggande arbetet kring barn och unga och säkerställ en hälsofrämjande inriktning inom nämndens insatser oavsett åldersgrupp.

Det är ett positivt stöd för verksamheterna att den politiska styrningen tydligt anger en förebyggande och hälsofrämjande inriktning för socialnämndens insatser. Detta är också helt i linje med nya socialtjänstlagen. För att tydliggöra att den förebyggande inriktningen krävs för alla åldrar föreslås att exemplifieringen av barn och unga lyfts bort från uppdraget. Detta föreslås också mot bakgrund av att det är för barn och unga som det förebyggande och uppsökande arbetet kommit längst.

Uppdrag nr 20: Skapa kvalitetsförbättringar inom äldreomsorgen och LSS.

Förvaltningen vill påtala att det inte är möjligt att inom budgetramen genomföra kvalitetsförbättringar i bemärkelsen att t ex sänka kriterier för att kunna erhålla stöd, eller att höja servicenivåer där det kan kräva fler medarbetare per brukare och invånare. Med visst undantag för det som kan komma att finansieras med riktade statsbidrag. Förvaltningen ser det däremot som mycket positivt att det övergripande inriktningsmålet hänvisar till det viktiga systematiska kvalitetsledningsarbete som anges i Socialstyrelsens föreskrifter (2011:9).

Uppdrag nr 22: Utforskande av nya evidensbaserade metoder inom vård och omsorg för att möta demografiska utmaningar.

Förvaltningen ser mycket positivt på denna styrning eftersom även välfungerande verksamheter i Knivsta måste utforska nya metoder för välfärdsleverans när allt färre försörjer fler samtidigt som nämndens uppdrag breddas och kvalitetskraven höjs.

Målindikator: Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg

Budgetdirektivet anger en målsättning att höja nöjdheten ytterligare på kommunens särskilda boenden, trots att resultaten i Knivsta generellt ligger högt och även det senaste året är markant högre än riksgenomsnittet. (Estrids 89 % och Vilhelms gård 83 % mot rikets 79 %). Förvaltningen föreslår att istället som målindikator bibehålla nöjdheten.

Kommentarer mål 5: Kommunen ska säkerställa en långsiktig ekonomi i balans (alla nämnder)

Uppdrag 30: Öka värdet per skattekrona för invånarna med fokus på kommunens kärnverksamhet, det vill säga skola, vård och omsorg, exempelvis genom att utveckla datadriven analys och nyttokalkyler samt genom framtagande av lokalförsörjningsplan.

Förvaltningen ser mycket positivt på ovanstående styrning mot ett mer datadrivet arbetssätt, det vill säga att den strategiska utgångspunkten för verksamheterna ska baseras på fakta och behovsanalys. Detta är något som behövs i ännu högre grad framöver när ny socialtjänstlag betonar vikten av en kunskapsbaserad verksamhet.

2 Driftbudget

Övergripande beskrivning

Planeringsram

Socialnämndens planeringsram för 2026 är i kommunstyrelsens budgetdirektiv angivet till 408 miljoner kronor. Detta är en ökning med 22,5 miljoner kronor eller 5,8% jämfört med 2025. Av dessa avser ca 11,5 miljoner kronor (eller 3 %) volymuppräknings och 11 miljoner kronor (eller 2,9 %) avser indexuppräknings. Denna indexuppräknings fördelar sig olika per verksamhet där uppräknings som mest är 3,1 %. De verksamheter som har fått sådan "full" uppräknings i inriktningsbeslutet ligger inom blocken:

- Vård och omsorg enligt SoL och HSL
- Vård och omsorg enligt LSS och SFB.

Följande verksamheter har istället fått 2,1% i uppräknings:

- Nämndkostnader
- Individ- & familjeomsorg, öppenvård och stöd
- Individ- & familjeomsorg, vård och stöd institution/annat boende
- Individ- & familjeomsorg, ekonomiskt bistånd
- Flyktingmottagande
- Arbetsmarknadsåtgärder

Bokslutreglering för ersättning till Försäkringskassan för statlig personlig assistans (SFB) beräknas på 18 personer år 2026.

Förvaltningens bedömning, sammanfattning

Förvaltningen beskriver ett budgetbehov för 2026 som överstiger kommunstyrelsens inriktning i budgetdirektivet med 8,1 miljoner kronor. Två av de största skillnaderna ligger inom ekonomiskt bistånd och färdtjänst där skillnaden mot budgetdirektivets ram 2026 är 8,9 miljoner sammanlagt för båda verksamhetsblocken. Den tredje stora skillnaden återfinns inom verksamhetsblocket Vård och omsorg enligt SoL och HSL med en total kostnadsökning på 8,2 miljoner som kan hänföras till sannolik fortsatt volymökning samt till trappstegseffekt av ny upphandling av särskilt boende, vilket för de närmaste åren bedöms innebära viss överkapacitet.

I detta budgetbehov har förvaltningen redan räknat av en positiv ekonomisk effekt från ett kommande projekt avseende bemanningsekonomi inom äldreomsorgen.

Däremot bedömer förvaltningen att övriga verksamheter behöver sammanlagt 8,7 miljoner *mindre* i planeringsram än angivet i budgetdirektivet. Detta till följd av förväntat lägre inflöde under både 2025 och 2026. Utrymme för helt nya okända placeringar inom både IFO och LSS är dock lågt räknat. I vissa fall förutsätter det angivna budgetbehovet för 2026 att inte en enda ny okänbrukare inkommer under resten av 2025, eftersom ingen helårseffekt för 2026 är medräknad.

Konsekvensanalys av driftramar

Särskilda utmaningar och osäkerhetsfaktorer

Omvärldsberoende

Socialnämndens verksamheter är starkt omvärldsberoende. En bedömning som görs så många månader i förväg innehåller därför alltid ett mått av osäkerhet. Utöver ändrade lagar, statsbidrag och förändringar i närliggande myndigheters agerande och uppdrag kan även insatser till en enskild individ göra att nämndens rambehov ökar eller minskar med flera

miljoner kronor.

Även bristyrken, såsom sjuksköterskor och vissa socialsekreterare, kan visa sig ge större inhyrningsbehov vilket direkt påverkar budgeten.

Kostnader för reservkraft är fortfarande okända och även kostnadstypen är osäker. I denna budgetförslaget medräknas endast uppställningskostnaden.

Upphandling

Under 2025 pågår en upphandling av särskilda boendeplatser i Knivsta kommun. Denna upphandling är unik i sin karaktär, eftersom platserna kommer att trappas upp över flera år och anbuderna kan variera kraftigt, vilket har en stor kostnadspåverkan på driftbudgeten för 2026. I detta yttrande har förvaltningen räknat på ett kostnadsutfall utifrån ett rimligt anbudspris och de troliga volymförändringar som utökat antal platser medför. Sett på totalen beräknas en viss överkapacitet samt en viss fördyring per brukare jämfört med innevarande år.

Utöver detta kommer även driften av Vilhelms gård att upphandlas under 2025. Förvaltningen bedömer i detta yttrande att ingen särskild fördyring kommer att ske.

Statsbidrag

Flera tjänster inom socialnämndens verksamheter är under 2025 (och även föregående år) externt finansierade genom olika riktade statsbidrag. Merparten av dessa statsbidrag tillfaller kommunen även 2026 vilket innebär att de inte belastar nämndens kommunbidrag i förvaltningens beskrivna behovsbudget. Totalt förväntar sig förvaltningen att ansöka om minst 20 miljoner i olika statsbidrag under 2026, samt att erhålla cirka 6 miljoner från Migrationsverket.

Osäkerheten ligger i att vissa statsbidrag kan få ändrade villkor. I flera statsbidrag som t ex omställning till ny socialtjänstlag görs uppskattningen av storleken på Knivstas bidrag utifrån regeringens aviserade budget samt utifrån den fördelningsnyckel som gällt för 2025, vilka dock båda kan komma att förändras.

Okända statsbidrag budgeteras utifrån försiktighetsprincipen, där intäkterna hellre underskattas.

Prioriterade förändringar

Arbetsmetod

I arbetet med att ta fram varje verksamhets behov har en kostnadsuppräknings först gjorts på 3,3 % jämfört med 2025 års nämndbudget. Därefter är volymförändringar bedömda individuellt för varje verksamhet, efter analys av trender, omvärldsförändringar, redan fattade beslut som ger helårseffekt nästa år, samt i viss mån efter befolkningsprognos. Varje budgetansvarig chef inom Vård- och omsorgskontoret har deltagit i arbetet.

Volym: Arbetsmängd inom myndighetsutövning och egenregi.

En del av socialnämndens volymer syns inte direkt i form av ökade kostnader utan går vid endast små förändringar att hantera genom ändrade arbetssätt och omprioriteringar. Först när volymökningen blir alltför kännbar märks det i budgeten i form av att personalstyrkan behöver utökas. Till denna kategori av volymer hör till exempel inflöde av anmälningar och ansökningar att utreda för socialsekreterarna eller utökning av familjer att träffa för öppenvårdens familjebehandlare. I framtiden behovsbudget för 2026 inryms en sådan utökning av en ny medarbetare inom handläggning av ekonomiskt bistånd. Se övrig beskrivning för varje verksamhet nedan.

Volymer: Köpt vård och omsorg

Till begreppet "köpt vård och omsorg" inkluderas till exempel HVB-hemsplaceringar, externt köpta boendeplatser för äldre eller funktionsnedsatta, familjehemsplaceringar och skyddat boende. Dessa volymer består alltid för nästkommande år av följande delar:

- a) av redan kända pågående insatser som har varaktighet in i nästkommande år.
- b) av insatser som enligt prognos förväntas starta någon gång senare under år 2025 samt ha varaktighet in i nästkommande år.
- c) av ännu okänt inflöde under nästkommande år. Så kallad "buffert".

Trolighetsuppskattning görs ner på individnivå för de dyrare insatserna (ex placeringar och boenden) För verksamheter med mindre insatser för ett större antal individer görs uppskattning på grupp- och procentnivå (ex hemtjänst).

Som redan beskrivits blir 2026 ett ovanligt år för äldreomsorg med en egen sammanräkning, i och med trappstegseffekt av det upphandlingsläge kommunen befinner sig i.

En jämförelse mellan åren, för allt *utom* äldreomsorgen, visar en nämndbudget år 2024 med en buffert på 14,5 mkr, att jämföra med 2025 års nämndbudget som inrymmer buffert på 13,5 miljoner och denna behovsbudget för socialnämnden 2026 som har 12,7 miljoner i buffert.

2025 års resultat finns inte ännu men för år 2024 kan konstateras att kostnaden för köpt vård, förutom äldreomsorgen, istället landade på 16,9 miljoner kronor istället för de budgeterade 14,5.

Ovanstående är som referens till den buffert på 12,7 som förvaltningen nu medräknar, vilket (särskilt som uppräknings med OPI och prishöjning på SIS m m är inkluderat) får betraktas som snävt men möjligt.

Beskrivning per verksamhet

Observera att beskrivningen utgår ifrån socialnämndens nuvarande nämndbudget år 2025 och inte från nämndens planeringsramar i kommunstyrelsens budgetdirektiv. Detta görs för att enklast åskådliggöra hur situationen och behoven skiljer sig mellan år 2025 och 2026.

Nämnd- och styrelseverksamhet

- indexuppräknings

Vård & omsorg i ordinärt boende övrigt SoL/HSL

- indexuppräknings
- tillägg 67 tkr för att täcka avskrivningskostnader av nya skåp för nycklar till läkemedel
- ingen påverkan på ramen, men i yttrandet är den tillfälliga sjuksköterskeutökningen från 2025 inte längre inkluderad i hemsjukvårdens budget, men däremot fördyringen i och med nya avtalet för sjuksköterskeberedskap.

Vård & omsorg i särskilt/ annat boende SoL/HSL

- indexuppräknings
- tillägg 9,2 miljoner är en uppskattning av nettoeffekt på kostnader till följd av ny upphandling, där en blandning av helt nya brukare (ny kostnad), samt hemtagning av redan befintliga brukare (minskad kostnad) har räknats fram.
- avdrag 200 tkr för minskade volymer på korttids
- avdrag 500 tkr för personaloptimering i egen regi
- avdrag 1000 tkr för lägre kostnader för externa platser.

Vård & omsorg LOV - hemtjänst & delegerad HSL

- indexuppräknings
- beviljad hemtjänst och delegerad hälso- och sjukvård beräknas landa på 73 529

timmar för 2026. Förvaltningen prognostiserar en initial volymminskning på 8,9% till följd av ökad tillgång till särskild boende platser. Därefter uppskattas en successiv ny volymökning utifrån befolkningsutvecklingen, med totalt 2,5 % för året. Detta ger en budgeteffekt med 2,4 miljoner minskade kostnader.

- tillägg 1000 kr till följd av borttagning av intern effektivisering inom egen regi i yttrandet. Den fasta personalstyrkan är trögrörlig att anpassa till minskade volymer. Därtill behöver kontinuitetsmålet uppnås, vilket kan motverka effektiv insatsplanering.
- avdrag 140 tkr till följd av tidiga effekter av kommande arbete avseende bemanningsekonomi.

Insatser LSS i ordinärt boende

- indexuppräknning
- avdrag 250 tkr i volymminskning, vilket innebär att 2025 års budget inklusive buffert för en ny brukare ska räcka även för 2026 års behov.

Insatser LSS i boende med särskild service

- indexuppräknning
- avdrag 806 tkr för volymminskning på LSS vuxen till följd av uppstart av ett nytt LSS boende under 2027, samt möjlig utökning av Tegelparken med en ytterligare lägenhet under 2026
- avdrag 862 tkr i och med långsammare ökning av externt köpta platser inom LSS barn än tidigare bedömt.

Färdtjänst/riksfärdtjänst

- indexuppräknning
- tillägg 700 tkr, vilket utifrån årsprognosen för 2025 möjliggör en volymökning för 2026 med 7 %. De senaste åren har den årliga ökningen inte understigit 10 %.

Individ- & familjeomsorg, öppenvård och stöd

- indexuppräknning
- tillägg 100 tkr för uppskattad fördyring till följd av ny upphandling för familjerådgivning
- tillägg 350 tkr för utökning av en halvtids årsarbetare i form av gruppleddtjänst. Detta till följd av senaste årens utökning och ökad arbetsbelastning.

Individ- & familjeomsorg, vård och stöd institution/annat boende

- indexuppräknning
- tillägg 140 tkr i och med högre dygnspriser för LVM-vård på SIS. Detta är korrigering utifrån 2025 års priser, som var en höjning med 15,8 % från år 2024. Nästkommande års prishöjning är inte ännu känd.
- tillägg 1100 tkr för enheten Barn och unga. Här ingår avdrag av merkostnad för konsulter och tillkommer rekryterad medarbetare på vakant tjänst. Dygnspriser för LVU-vård på SIS ökade mellan 2024 och 2025 med 12,9 % från drygt 7 tkr per dygn till nästan 11 tkr per dygn. Denna nya prisnivå tas nu höjd för i behovsbudget 2026.
- avdrag 200 tkr uppskattad nivå på aviserad subvention av placeringar i den sociala barn- och ungdomsvården

Efter noggrann genomgång av nuvarande aktuella individer bedömer förvaltningen att 2025 års budget kan räcka även för 2026 års behov. Ingen volymökning är alltså medräknad.

Individ- & familjeomsorg, ekonomisk bistånd

- indexuppräknning
- tillägg 1700 tkr för volymökning, vilket dock motsvarar sannolik årsprognos för år

2025. Den lagda behovsbudgeten medger således ingen förväntad volymökning mellan åren.

- tillägg 660 tkr för utökning med en årsarbetare, till följd av ökad arbetsbelastning inom enheten.
- avdrag 300 tkr som tidigare år nyttjats för sommarvikarier på enheten. Med utökning av ny medarbetare används inte sommarvikarier.

Flyktingmottagande

Till följd av minskat mottagande, och i sin tur minskade schablonintäkter, samt lokaleffektiviseringar har förvaltningen kunnat minska kostnadskostymen för flyktingmottagandet. Under 2026 bedömer förvaltningen att denna verksamhet är fortsatt självfinansierande.

Arbetsmarknadsåtgärder och KAA

- indexuppräknings är enda förändringen från SNs budget 2025 till beskrivet behov 2026.

Budget för verksamheterna arbetsmarknadsåtgärder, kommunala aktivitetsansvaret och studie- och yrkesvägledning redovisas sammantaget under blocket Arbetsmarknadsåtgärder.

Effektivisering

- avdrag 116 tkr (samtliga verksamheter) för avslutad avskrivning för Cambio Viva
- avdrag 400 tkr (samtliga verksamheter) för sjukfrånvaro/ vakanser som inte ersätts på myndighetssidan

Nämndens verksamheter	Nettokostnad 2024	KF-budget 2025	KF-planeringsramar 2026	Behovsbudget SN 2026
Nämnd- och styrelseverksamhet	1 545	1 487	1 518	1 518
Vård och omsorg enligt SoL och HSL				
-Förebyggande verksamhet SoL				
-LOV - hemtjänst och delegerad HSL	36 993	37 508	42 933	39 475
-Vård & omsorg i ordinärt boende övrigt	33 925	30 983	31 943	36 543
-Vård & omsorg i särskilt/ annat boende	97 534	106 452	112 038	119 055
Vård och omsorg enligt LSS och SFB				
-Insatser LSS i ordinärt boende	40 964	48 832	51 009	47 659
-Insatser LSS i boende med särskild service	56 157	60 377	65 548	62 909
Färdtjänst och riksfärdtjänst	10 014	6 611	6 816	11 822
Individ och familjeomsorg				
-Ifo öppenvård och stöd	32 231	35 872	36 625	35 342
-Ifo vård och stöd institution/annat boende	36 642	41 710	43 535	42 692
-Ifo, ekonomiskt bistånd	10 468	9 884	10 092	13 674
Flyktningmottagande	-3 903	0	0	-1 579
Arbetsmarknadsåtgärder	5 636	5 628	5 747	6 773
Summa socialnämnd	358 207	385 344	407 804	415 883

3 Taxor och avgifter

Inför år 2025 har det genomförts ett omfattande arbete med översyn av taxor och avgifter, dessa är nu gällande. Ingen ytterligare översyn planeras inför år 2026.

4 Investeringsplan

Inom socialnämndens investeringsplan finns en årlig fast summa avsatt för inköp av diverse inventarier samt en engångssumma för att iordningställa lokaler i samband med uppstarten av det nya LSS-boendet år 2027.

Inför budgetåret 2026 föreslår förvaltningen att utöka budget för inventarier till 300 tkr för inköp av nyckelskåp till hemsjukvården.

Investeringar	Summa plan 2026-2029	Flerårs-projekt totalutgift	Tillägg projekt budget	Utgift 2026	Utgift 2027	Utgift 2028	Utgift 2029	Kategori
Inventarier	300	0	-100	0	100	100	100	R
Nytt LSS boende	200	0	0	0	200	0	0	N
Nyckelskåp	300	0	100	300	0	0	0	N
Totalt	800	0	0	300	300	100	100	

5 Driftkonsekvenser av en investering

För att finansiera de föreslagna investeringarna krävs ett tillskott till budgetramen på 67 tkr för år 2026 och ytterligare 45 tkr för år 2027. Kostnaden för år 2026 är redan inkluderad i detta yttrande. Dessutom har ett avdrag på 116 tkr gjorts i förvaltningens föreslagna budgetramar för år 2026, till följd av avslutade avskrivningar för Cambio Viva. Detta innebär att de totala kostnaderna för år 2026 inte ökar, eftersom avdraget på 116 tkr täcker tillskottet på 67 tkr och resulterar i ett överskott på 49 tkr.

Sammanfattningsvis:

- År 2026: Ingen nettoökning i kostnaderna (67 tkr tillskott - 116 tkr avdrag = -49 tkr).
- År 2027: Nettoökning i kostnaderna med 45 tkr.